

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2023-1339
Den 17. maj 2023

Rådsmøde (almindelige anliggender) den 30. maj 2023

SAMLENOTAT

1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 29.-30. juni (udkast til dagsorden)	2
4. Artikel 7-procedure (Polen)	4
3. Artikel 7-procedure (Ungarn)	7

1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 29.-30. juni (udkast til dagsorden)

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 30. maj 2023 forventes udkastet til kommenteret dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd den 29.-30. juni præsenteret og drøftet. Udkastet til kommenteret dagsorden foreligger endnu ikke, og dagsordenen for mødet er fortsat under overvejelse. På nuværende tidspunkt er forventningen, at der på mødet i Det Europæiske Råd den 29.-30. juni vil være en drøftelse af Ukraine, sikkerhed og forsvar, økonomi, EU's relation til Kina og forberedelse af EU-Latinamerika/Caribien-topmøde, der afholdes 17.-18. juli 2023. Endelig forventes Det Europæiske Råd at se på implementering af konklusionerne vedrørende migration fra februar 2023.

2. Baggrund

Der afholdes møde i Det Europæiske Råd den 29.-30. juni 2023. I henhold til forretningsordenen for Det Europæiske Råd (artikel 3) forbereder Rådet (almindelige anliggender) møderne i Det Europæiske Råd.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 30. maj 2023 forventes udkastet til kommenteret dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd den 29.-30. juni præsenteret og drøftet. Udkastet til kommenteret dagsorden foreligger endnu ikke, og dagsordenen for mødet er fortsat under overvejelse. På nuværende tidspunkt er forventningen, at der på mødet i Det Europæiske Råd den 29.-30. juni vil være en drøftelse af Ukraine, sikkerhed og forsvar, økonomi, EU's relation til Kina og forberedelse af EU-Latinamerika/Caribien-topmøde, der afholdes 17.-18. juli 2023. Endelig forventes Det Europæiske Råd at se på implementering af konklusionerne vedrørende migration fra februar 2023.

Det må forventes, at dagsordenen kan blive justeret frem mod mødet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Udkastet til den kommenterede dagsorden for Det Europæiske Råd den 29.-30. juni 2023 ventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Det er dog muligt, at mødet i Det Europæiske Råd vil blive fulgt op af konkrete retsakter, målsætninger, konklusioner eller andet, der vil kunne få sådanne konsekvenser. Konsekvenserne af disse vil først kunne vurderes, når der foreligger konkrete forslag.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Idet der endnu ikke foreligger et udkast til kommenteret dagsorden, kendes andre landes holdninger ikke på nuværende tidspunkt.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ventes at tage formandskabets præsentation af udkastet til kommenteret dagsorden til efterretning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

4. Artikel 7-procedure (Polen)

KOM (2017) 0835

Nyt notat

1. Resumé

I december 2017 aktiverede Europa-Kommissionen proceduren efter EU-traktatens artikel 7, stk. 1, over for Polen. Baggrunden er, at den polske regering har gennemført en række retsreformer, som ifølge Kommissionen udgør en systemisk trussel mod retsstatsprincippet, der er en af EU's grundlæggende værdier. Sagen er under løbende behandling i Rådet (almindelige anliggender) og på rådsmødet den 30. maj 2023 forventes en hørings-session af Polen.

2. Baggrund

Kommissionen besluttede i december 2017 at aktivere artikel 7, stk. 1, i Traktaten om den Europæiske Union (TEU) over for Polen. Baggrunden er, at den polske regering har gennemført en række retsreformer, som ifølge Kommissionen udgør en systemisk trussel mod det grundlæggende retsstatsprincip. Det var første gang, at proceduren i TEU artikel 7 blev aktiveret over for et medlemsland.

Hovedpunkterne i kritikken fra Kommissionen – som deles af et flertal af medlemslandene – vedrører særligt den politiske indflydelse på det polske retssystem. Den er konkret kommet til udtryk i form af bl.a. udskiftning af dommere gennem fremskyndet pensionering og politisk indflydelse på dommerudnævnelser i Polen. Kommissionen vurderer, at reformerne samlet set risikerer at skabe tvivl om det polske retsvæsens uafhængighed. Et flertal af medlemslande har bakket op om Kommissionen og har løbende tilkendegivet deres bekymring over retsstatssituationen i Polen.

Første del af proceduren efter artikel 7, stk. 1, er en høringsproces af Polen i Rådet (almindelige anliggender). Fem hørings-sessioner er blevet gennemført i hhv. juni, september og december 2018, juni 2021 samt februar 2022. Rådet er desuden blevet orienteret af Kommissionen om status på sagen en række gange – senest i oktober 2022.

Den polske forfatningsdomstol, hvis uafhængighed kan betvivles som følge af de polske retsreformer, har i afgørelserne af 14. juli og 7. oktober 2021 slået fast, at visse grundlæggende bestemmelser i EU-traktaten, herunder særligt TEU artikel 19, stk. 1, andet afsnit, om adgang til domstolsprøvelse og effektiv retsbeskyttelse, ikke er forenelige med den polske forfatning. Afgørelsen stiller dermed bl.a. spørgsmål ved princippet om domstolens uafhængighed, som er en grundlæggende forudsætning i en retsstat. Kommissionen har på den baggrund besluttet at indlede en traktatkrænkelssag mod Polen den 22. december 2021, som Kommissionen den 15. februar 2023 indbragte for EU-Domstolen.

Rådet godkendte den 17. juni 2022 Kommissionens forslag til gennemførelsesafgørelse om Polens genopretningsplan. Forud for godkendelsen havde der været et længere forhandlingsforløb mellem Polen og Kommissionen. Med gennemførelsesafgørelsen om genopretningsplanen betinges udbetalingen af midler fra genopretningsfaciliteten til Polen bl.a. af gennemførelse af en række milepæle, der skal adressere Polens udfordringer i forhold til retsvæsenets uafhængighed. Polen har endnu ikke leveret tilfredsstillende på milepælene.

Der er fortsat alvorlige problemer med at sikre overholdelsen af domstolenes uafhængighed i Polen, som er blevet gradvist forværret i de seneste år. Det gælder ikke mindst disciplinærsanktionerne mod polske dommere, der f.eks. udtrykker offentlig kritik af ændringerne i det polske retsvæsen, eller som træffer beslutninger, der er påkrævede for at håndhæve EU-retten.

Artikel 7 i Traktaten om Den Europæiske Union

Proceduren indebærer, at Rådet på begrundet forslag af en tredjedel af medlemslandene, Europa-Parlamentet eller Europa-Kommissionen med et flertal på fire-femtedele af sine medlemmer (minus det pågældende land, dvs. aktuelt 21 medlemslande), og efter godkendelse af Europa-Parlamentet, kan fastslå, at der er en klar fare for, at et medlemsland groft overtræder de grundlæggende værdier, der er nævnt i TEU art. 2. Inden da hører Rådet det berørte medlemsland og kan efter samme fremgangsmåde rette henstillinger til medlemslandet.

Det Europæiske Råd kan ligeledes ved enstemmighed og på forslag af en tredjedel af medlemslandene eller Kommissionen og efter godkendelse fra Europa-Parlamentet – og efter at have opfordret dette medlemsland til at fremsætte sine bemærkninger – fastslå, at et medlemsland groft og vedvarende overtræder værdierne nævnt i TEU art. 2. Hvis en grov og vedvarende overtrædelse måtte blive fastslået af Det Europæiske Råd, kan Rådet med kvalificeret flertal beslutte at suspendere visse af medlemslandets rettigheder, herunder dets stemmeret.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 30. maj 2023 forventes en høringssession om retsstatssituationen i Polen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemslande har løbende udtrykt bekymring over retsstatssituationen i Polen på rådsmøderne og formået at fastholde sagen på dagsordenen. Enkelte lande har været mere tilbageholdende eller har – for ganske fås vedkommende – støttet Polen i sagen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er meget bekymret over retsstatssituationen i Polen og er generelt enig i Kommissionens kritikpunkter af Polens retsreformer. Regeringen har løbende udtrykt sin bekymring i Rådet og i forbindelse med bilaterale møder med repræsentanter for den polske regering.

Regeringen finder det afgørende, at alle medlemslande lever op til EU's grundlæggende værdier, herunder demokrati og retsstatsprincippet. EU's grundlæggende værdier er afgørende for legitimiteten og effektiviteten af EU-samarbejdet, herunder eksempelvis også hvad angår det indre marked. Dertil kommer, at danske borgere, lønmodtagere og virksomheder har konkret interesse i et velfungerende og uafhængigt retsvæsen i Polen.

Regeringen bakker derfor aktivt op om, at man holder artikel 7-proceduren på dagsordenen i Rådet for at opretholde det politiske pres, herunder også ved fortsatte høringssessioner.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været skriftligt forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering den 13. oktober 2022.

3. Artikel 7-procedure (Ungarn)

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Europa-Parlamentet vedtog ved afstemning den 12. september 2018 at aktivere proceduren i EU-traktatens artikel 7, stk. 1, over for Ungarn. Sagen, som handler om Ungarns efterlevelse af EU's grundlæggende værdier, behandles derfor aktuelt af Rådet (almindelige anliggender). På rådsmødet den 30. maj 2023 forventes en sjette hørings-session af Ungarn.

2. Baggrund

Europa-Parlamentet vedtog den 12. september 2018 at aktivere artikel 7, stk. 1, i Traktaten om den Europæiske Union (TEU) over for Ungarn ved at sende et begrundet forslag til Rådet. For beslutningen stemte 448, mens 197 stemte imod. Ungarn blev dermed det andet medlemsland imod hvilket, der er åbnet en procedure efter TEU artikel 7, stk. 1.

Sagen handler om Ungarns efterlevelse af EU's grundlæggende værdier. Europa-Parlamentet har som baggrund for afstemningen udarbejdet en rapport ("Sargentini-rapporten"; 2017/2131 (INL)), som kritiserer forholdene i Ungarn på en række områder:

- Den måde hvorpå forfatningen og valgsystemet fungerer
- Retsvæsenets uafhængighed
- Korruption og interessekonflikter
- Privatlivets fred og databeskyttelse
- Ytringsfrihed
- Akademisk frihed
- Religionsfrihed
- Foreningsfrihed
- Retten til ligebehandling
- Rettigheder for personer, der tilhører mindretal, herunder romaer og jøder
- Migranternes, asylansøgere og flygtnings grundlæggende rettigheder
- Økonomiske og sociale rettigheder

Første del af proceduren efter artikel 7, stk. 1, er en høringsproces af Ungarn i Rådet (almindelige anliggender). Fem hørings-sessioner er blevet gennemført i september og december 2019, juni 2021 samt maj og november 2022. Rådet er desuden blevet orienteret af Kommissionen om status på sagen en række gange, senest ved rådsmødet (almindelige anliggender) den 14. december 2021.

Situationen i Ungarn giver fortsat anledning til bekymring. Høringen af Ungarn den 30. maj finder sted, mens Ungarn gennem reformer forsøger at få adgang til tilbageholdte EU-midler. Tilbageholdelsen sker på baggrund af Rådets vedtagelse af passende foranstaltninger mod Ungarn i medfør af retsstatsmekanismen samt milepælene i den ungarske genopretningsplan. Kommissionen betinger også udbetalingen af midler til ungarske samhørighedsprogrammer med overholdelsen af relevante bestemmelser i EU's charter om grundlæggende rettigheder.

Kommissionen anlagde den 19. december 2022 et traktatbrudssøgsmål ved EU-Domstolen mod Ungarn med påstand om, at Ungarn har tilsidesat sine EU-retlige forpligtelser ved at vedtage den

såkaldte ”anti-LGBT+-lov”, som ifølge Kommissionen diskriminerer mod personer på baggrund af deres seksuelle orientering og kønsidentitet. Den danske regering har sammen med en række af ligesindede medlemslande samt Europa-Parlamentet besluttet at intervenere i sagen til støtte for Kommissionen.

Artikel 7 i Traktaten om Den Europæiske Union

Proceduren i TEU artikel 7, stk. 1, indebærer, at Rådet på begrundet forslag af enten en tredjedel af medlemslande, Europa-Parlamentet eller Europa-Kommissionen med et flertal på fire-femtede af sine medlemmer (minus det pågældende land, dvs. aktuelt 21 medlemslande), og efter godkendelse af Europa-Parlamentet, kan fastslå, at der er en klar fare for, at et medlemsland groft overtræder de værdier, der er nævnt i TEU art. 2. Inden da hører Rådet det berørte medlemsland, og Rådet kan efter samme fremgangsmåde rette henstillinger til medlemslandet.

Det Europæiske Råd kan ligeledes ved enstemmighed og på forslag af en tredjedel af medlemslandene eller Kommissionen og efter godkendelse fra Europa-Parlamentet – og efter at have opfordret dette medlemsland til at fremsætte sine bemærkninger – fastslå, at et medlemsland groft og vedvarende overtræder værdierne nævnt i TEU art. 2. Hvis en grov og vedvarende overtrædelse måtte blive fastslået af Det Europæiske Råd, kan Rådet med kvalificeret flertal beslutte at suspendere visse af medlemslandets rettigheder, herunder stemmerettigheder.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 30. maj 2023 forventes en høring af Ungarn om de ovenstående områder.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Proceduren efter artikel 7, stk. 1, er igangsat af Europa-Parlamentet, der den 12. september 2018 vedtog det begrundede forslag til Rådet. Europa-Parlamentet vedtog den 15. september 2022 en beslutning om proceduren.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemslande har løbende udtrykt bekymring over situationen i Ungarn og støtte til artikel 7-proceduren. Enkelte lande har været mere tilbageholdende eller har – for ganske fås vedkommende – støttet Ungarn i sagen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er på en række områder meget bekymret over udviklingen i Ungarn og bakker på den baggrund op om artikel 7-proceduren. Regeringen har også løbende udtrykt bekymring i forbindelse med bilaterale møder med repræsentanter for den ungarske regering.

Regeringen finder det afgørende, at alle medlemslande lever op til EU's grundlæggende værdier, herunder demokrati og retsstatsprincippet. EU's grundlæggende værdier er afgørende for legitimiteten og effektiviteten af EU-samarbejdet, herunder eksempelvis også hvad angår det indre marked.

Regeringen bakker derfor aktivt op om, at man holder artikel 7-proceduren på dagsordenen i Rådet for at opretholde det politiske pres, herunder også ved fortsatte høringssessioner. Regeringen finder det vigtigt, at forholdene i Ungarn vurderes ud fra et solidt og velbelyst grundlag.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været skriftligt forelagt for Folketingets Europaudvalg den 16. november 2022 til orientering.